

Seminární práce

Předmět: SPPG TP I.

Obor: PS-SPP

Rok: 2011

Autorky: Anežka Beranová, Dominika Drahovzalová, Nikola Holovenčuková

Úkol: Účastnit se projektu „Jedeme v tom s Vámi“



Univerzita Karlova v Praze

Pohádka o Popelkách na kolečkách

Byla, nebyla skupina mladých dívek, která se jednoho teplého a slunečného odpoledne s odvahou a nadšením vydala plnit jí zadaný úkol, a to zapojit se do projektu „Jedeme v tom s Vámi“.

Jejich cesta, která, jak uvidíme, měla být plná nástrah a zážitků, začala zapůjčením kolečkového trůnu, na nějž dívky měly jedna podruhé usednout. V dívkách panovaly rozporuplné pocity. Obava, stud, nejistota, ale také zaujetí a vzrušení. Stanovily si jasný cíl, dostat se ve svém kočáře na ples v podobě punk-rockového koncertu v Rock café a nehodlaly se nechat jen tak něčím odradit.

Bohužel na první nástrahu narazily ještě dříve, než se vůbec vydaly na cestu a hrozilo, že se plesu budou muset vzdát. Přáním paní na vrátnici bylo, aby vrátily vypůjčený povoz již v osm hodin večer, jenže dívky se ten večer chystaly „rozjet“ to ve velkém. Vypadalo to na velký krach, ale naštěstí, kde se vzala, tu se vzala, se na telefonu objevila dobrá kmotřička víla pan Erik Čipera, mávla kouzelnou hůlkou a jízdu na ples děvčatům umožnila, ovšem pod jednou podmínkou, musí se vrátit do půlnoci, jinak by se kočár proměnil v dýni!

A tak dívky vyrazily. Jako první usedla do kočáru Anežka a kočírování se ujala Nikola, která se od první chvíle ukázala býti pro tento úkol jako stvořená. Dominika vzala do svých rukou fotoaparát.

Nejdříve dívky jely navštívit pizzerii Eistein v Rumunské ulici, která je vhodným místem pro všechny chudší Popelky, protože druhá pizza je na ISIC zdarma. Cestou z Topolky na zastávku metra na Vyšehradě jim lidé nevěnovali zvláštní pozornost, což není překvapující, když vezmeme v úvahu blízkost Asistence o. s. a Jedličkova ústavu.

Anežka se na chvíli zkusila ujmout otěží sama a na rovném a hladkém povrchu se jí poměrně obstojně podařilo obkroužit pár koleček, poté se však raději opět svěřila do rukou Nikole. Děvčata měla snahu dostat se na stanici I. P. Pavlova, ale ta bohužel, stejně jako mnohé stanice, není zařízena pro elegantní výstup s kočárem, a proto se dívky vydaly směrem na Florenc, kde se jim vystoupit z podzemí podařilo. Nyní musely najít zastávku bezbariérových autobusů, a protože je tlačil čas, vyslaly Dominiku jako průzkumníka. Ta svou roli splnila výborně, ale Nikola s Anežkou se zdržely, když se proplétaly bludištěm zaparkovaných aut, které jim stálo v cestě. A všechny tak společně mohly autobusu pouze zamávat. Dívky však neklesaly na mysli a pohotově trasu poupravily. Vytyčeným cílem se tedy stalo Náměstí míru. Autobus byl tentokrát stihnout a ochotný řidič pohotově připravil nájezdovou rampu. V autobusu bylo poněkud těsně, a tak bylo děvčatům příjemné, když se dostaly opět na vzduch. Dohodly se, že pokud to bude možné, využijí raději vlastních nohou a koleček.

Svým příchodem do pizzerie Popelky sice vzbudily očividné překvapení, ale brzy se vše uklidnilo a mohly si v klidu pochutnat na svých pizzách a posílit se tak na další dobrodružství.

Jakmile dívky opustily restauraci, proběhla první výměna. Nikola usedla do kočáru, svěřila se do rukou Dominice a Anežka přijala funkci fotografa. Původním plánem bylo zamířit rovnou do paláce Rock café, ale vzhledem k tomu, že bylo ještě dost času, rozhodly se dát si ještě jeden či dva kouzelné nápoje v nedaleké putice s příhodným jménem „Jiný stav“. Prostory zde byly přívětivé, ale poněkud menší a byl trochu problém kočár vhodně zaparkovat. Vzbuzovalo to pár udivených, možná nesouhlasných pohledů. Nicméně i s tímto si dívky poradily, osvěžily se kouzelným nápojem a pak již přišel čas zamířit na vytoužený ples.

Na město se mezitím snesla tma, vál vlahý větřík a ve vzduchu bylo cítit to právě dobrodružství pro noční zábavu.

Z Ípáku děvčata zamířila na Národní třídu raději po svých. Všechny nájezdy na chodník, schůdky, úzké uličky a veškeré překážky zvládaly, až na pár výjimek, vcelku elegantně. Na Karlově náměstí se zkusila parčíkem projet Nikola sama a střetla se se skupinou poutníků z cizí země, kteří oddaně následovali svého průvodce a Nikola, snažíc se jim vyhnout, málem skončila v silnici. Naštěstí se jí podařilo včas zachránit.

V příhodné uličce přišel čas na výměnu. Nikola si mohla protáhnout nožky a ujmout se fotoaparátu a Anežka se měla stát gardedámou královny plesu Dominiky.

A tak dívky několik chviliek po osmé hodině večerní stanuly před palácem Rock café, kde zhotovily památné foto, upravily plesové šaty a již jim nic nemělo stát v cestě. Bohužel se to ukázalo být mylným dojmem. Paměť oblouzněná touhou oddat se hudbě na plesu si vybavovala Rock café jako palác bez schodů, které zde ovšem zcela očividně byly a zřejmě se nechystaly jen tak bez boje nás pustit dovnitř. Ale odvážná Nikola se nedala zastrašit a bez doprovodu se pustila do palácových chodeb a vítězoslavně se vrátila s udatným a statným princem, který Dominiku, „sdrncal“ přes překážky až do paláce. Nebyl to sic postup příliš něžný, ale velmi snaživý a galantní. Dívky mu srdečně poděkovaly a odměnily ho svými nejkrásnějšími úsměvy.

Zdálo se, že Popelky budou konečně u cíle svého putování, když v tu se objevil hrozivý drak. Chrlil oheň, cenil zuby a tasil drápy. Drak v podobě dlouhých a točitých schodů, které vedly do srdce paláce, kde hrála hudba a tančilo se. Dívky shledaly, že se přes draka do víru tance na svém trůně nedostanou. Zklamání bylo velké, ale ubohá děvčata neviděla možnost, jak draka přemoci. Rozhlížela se kolem, jestli by nezkusila požádat ještě nějaké prince, ale zrovna žádní nebyli při ruce a také jim jejich přirozená cudnost bránila je odchytil.

S kolečkovým trůnem a bez silného mládence se Popelky na ples nedostaly, což v nich zanechalo pocit lítosti a nespravedlnosti. Nyní by to mohlo vypadat, že tato pohádka bude mít smutný konec, avšak byly to dívky odvážného srdce a veselé mysli a rozhodly se, že si přece nenechají zkazit večer. Občerstvily se kouzelnými nápoji, a protože nemohly tančit, tak aspoň zaujaly místo u hracího stolu a zahrály si fotbálek. Ačkoli Dominika viděla na své figurky jen pomálu, dařilo se jí velmi dobře a nechybělo moc, aby Anežku porazila. Každopádně o zábavu v paláci ten večer nakonec nebyla nouze.

Když se začalo připozdívat a Popelky musely pomýšlet na návrat, vyvstal tu problém, jak se dostat z podzemí po schodech nahoru. Původní princ, již palác opustil a přítomní šlechtici se nezdáli být v příliš odpovídajícím stavu pro tento úkol. A tak se tentokrát vydala na pátrání po princí Anežka. Vybrala si raději hned tři, kteří zrovna vcházeli do paláce, a požádala je o pomoc. Princové souhlasili, nejdříve se tvářili trochu bezradně, když se však z hloubi paláce vynořili možní rivalové, odhodlaní pomoci a ukrást jim tak jejich pocty, uspořádali před kočárem malý turnaj. Čtyři vítězové povoz vyzdvihli a pátý kolem nich obíhal a alespoň radil. Vzdušnou cestou tak dopravili Popelku Dominiku před brány paláce. Dívky udělaly pukrle, princové se poklonili a s přáním šťastné cesty se rozloučili. Popelka Dominika zmínila, že je jí trochu líto, že neztratila na schodech žádný střevíček, podle kterého by jí některý z princů, nebo nejlépe všichni, mohli vyhledat. Ale nyní nastal čas směřovat putování zpět na Vyšehrad, aby to Popelky do půlnoci stihly.

Na Národní třídě děvčata hledala výtah do metra a sama sobě se musela smát, když se po snaze nastoupit do nepoužívaného výtahu na Národní třídě, od milé paní dozvěděla, že výtah je v ulici Lazarská, což jim v tu chvíli vůbec nepřišlo na mysl. Možná proto se rozhodly ještě jednou vyměnit své role, Nikola se posadila a Anežka s Dominikou se střídaly s asistencí. A poté se již bez problémů do metra dostaly a svezly se na Florenc.

Na Florenci dívky usoudily, že ještě není takový spěch a že by možná mohly stihnout ještě jeden kouzelný nápoj, nutno zde zmínit, že už tedy neměly úplně jasnou hlavu, ale nebylo to zas tak zlé, vzhledem k tomu, že kočár vrátily včas a neporušen, jak se dozvíme na konci, avšak nepředbíhejme událostem.

Ukázalo se, že najít pro kočár dostupné místo na popíjení není žádná legrace. Po nějaké době pátrání přece jen uspěly a daly si malý kouzelný nápoj v příjemné kavárně. Nebyl to však úplně nejlepší nápad. Půlnoc se neúprosně blížila a Popelky se zhrozily, aby se jejich kočár nakonec opravdu neproměnil v dýni. Hrály tedy závod s časem. Hnaly se jako vítr do výtahu na Florenci, jenže dostat se na to správné metro, nebyl zrovna snadný úkol. Naštěstí se jim to podařilo a teď už mohly jenom s obavami pozorovat neúprosné ručičky hodinek a čekat na metro. Osud jim hrál do karet a metro přijelo brzy. Při nástupu měla děvčata malou nehodu s kolečkem, ale pohotový šohaj jim opět pomohl a teď už směřovala přímo na Vyšehrad.

Metro zastavilo a dívky spěchaly se strachem, jak o vozík, tak o to, aby se pak dostaly bezpečně zpět do svých domovů. Skoro bez dechu dorazily zpět Na Topolku a vrátily kočár jen chvíli předtím, než by se byl proměnil v dýni.

Jejich putování tedy dobře skončilo. Přimo na ples se sice Popelky nedostaly, ale palác a i různá jiná místa navštívily, a tak se znavené, uřícené a plné příjemných i nepříjemných zážitků Popelky rozloučily a navracely se do svých domovů s radostným pocitem snad řádného splnění svého úkolu a mnoha dalšími pocity, které se dozvíte nyní v druhé kapitole našeho příběhu.

Závěr

Chtěly bychom jen zdůraznit, že naše zážitky jsme sepsaly pohádkovou formou ne proto, že bychom snad chtěly zlehčovat život lidí s postižením, jelikož si, zvláště po tomto projektu uvědomujeme, že to žádná pohádka není. Zvolily jsme tento styl, protože odpovídal povaze naší trasy, jejíž cílem byla snaha zjistit, zdali může člověk s tělesným postižením, které ho poutá na vozíček, vyrazit bez obav do nočního víru velkoměsta a pobavit se, jako ostatní lidé.

Bohužel jsme zjistily, že Praha má celkově v bezbariérovosti velké mezery. Mnohde chybějí výtahy pro výstup z metra, nájezdové plošiny přes schody, bezbariérové toalety apod. Bary v klubech a hospodách jsou vysoké, člověk na vozíku přes ně nevidí a koncerty moderní hudby se většinou konají v podzemí, kam se s vozíkem bez poměrně náročné pomoci nedostanete.

Na druhou stranu jsme však byly mile překvapeny přístupem lidí, kteří nám pomohli a možná, kdybychom se neostýchaly, tak bychom se dostaly až dolů na koncert. Myslíme, že by bylo skvělé, kdyby si tento přístup osvojilo více lidí. Kdybychom se naučili přistupovat k lidem s postižením beze studu, obav, nejistoty a soucitu a brali je jako každého jiného člověka. Zajisté by nás to obohatilo a mohly bychom se mnohému novému naučit. Škoda, že se o to většina naší společnosti svým nezájmem ochuzuje. Nestačí odstranit bariéry fyzické, je třeba zbavit i těch, které jsou uvnitř nás.

Pocity

Nikola:

Přestože mě před akcí provázely různé strachy týkající se hlavně role asistence, k mému překvapení mě tahle funkce nadchla, Anežku jsem nevyklopila a troufám si říct, že na první pokus to nebylo úplně zoufalé. Navíc mě hřál příjemný pocit, že jsem k něčemu užitečná a potřebná.

Jako asistentovi mi připadalo zcela přirozené a především správné pomáhat lidem, kteří to potřebují, překonávat bariéry. Na tom, že řidič Anežce vysunul plošinu, mi nepřišlo nic divného, jakmile jsem se ale na vozíček usadila já, přepadly mě pocity méněcennosti, začala jsem si uvědomovat svíravý pocit závislosti na pomoci jiných. Přestože většina lidí reagovala přátelsky, leč nejistě, měla jsem zdání, že každého musí nesmírně zdržovat čekání, než se vpravíme s vozíčkem dovnitř, nebo obtěžovat uvolnit nám místo. Čím déle jsem se ale vžívala do své role „vozičkáře“, tím více jsem si v ní věřila, získávala jistotu a utvrdila se v tom, že mám zcela jasné právo na využití jakýchkoliv dopravních prostředků a možností stejně jako ostatní „bezproblémoví“ obyvatelé. Bohužel tohoto práva využít se v Praze na moc místech nedá.

Reakcí lidí jsem si stihla začít všimnout až v době, kdy jsem seděla na svém kolečkovém trůnu. Velkou skupinu tvořili ti, co absolutně ignorovali jak mě samotnou, tak můj doprovod a to i potom, co jsem si je provokativně prohlížela a snažila se upoutat pohledem. Druhá skupinka se skládala z přemrštěně se usmívajících lidí, jejichž milý výraz, kterým jakoby mi chtěli dodat kuráže a podpory, mě překvapivě znejistil, cítila jsem se ještě více indisponovaná a neschopná. Sama jsem nikdy dřív nenabyla jistoty, jak reagovat při takovém setkání, tato zkušenost mě ale minimálně naučila, co nedělat.

Když to shrnu, byl to pro mě velice přínosný zážitek, mile mě překvapila ochota a vstřícnost většiny lidí, především v mé věkové skupině. Z předešlých diskuzí jsem věděla, že život v Praze na vozíčku je velice obtížný, dokud jsem si to ale nezkusila na vlastní kůži, netušila jsem, že až tak moc. I o pár týdnů později si stále všímám kdekjakých hrbolů, které by

mi znesnadnily manipulaci s vozíčkem, počítám to málo bezbariérových vstupů a přemýšlím nad tím, kde jsou a co dělají všichni ti lidé, kteří se bez svých kolečkových chodidel neobejdou.

Dominika:

Kupodivu mám nejvíce pocitů z pozice dokumentaristy. Především bych chtěla říct, jak moc mě frustrovala jakási neschopnost pomoci dalším dvěma členům týmu. Neustále mnou cukala potřeba přidržovat vozík v metru, pomáhat do kopce a podobně. Což často vedlo spíš k tomu, že jsem překážela asistentce. Navíc jsem měla ideální možnost pozorovat reakce kolemjdoucích. Například při nástupu do autobusu. Bylo až legrační, jak se snažili potlačit rozhořčení, že je tím zdržujeme v cestě.

Jako druhá pozice byla pro mě asistence. Přejížděla jsem Prahou už v šeru a tady se musím zmínit o mé nejistotě. Přišlo mi, že vozík ustavičně skáče po kostkách a příšerně křivých pražských chodnících. Ale pak jsem z pozice znevýhodněné zjistila, že to v podstatě vůbec není cítit. Přesto jsem se o klienta dost bála. Byla to ohromná zodpovědnost. Například na přechodech pro chodce, kde jsou v centru sice snížené nájezdy na chodník, ale nelogicky jsou dělané z kostek, které jsou jinak vysoké. Takže když už jedno malé kolečko najede, druhé se obvykle zadrhne. Po každém takovém zakolísání se mi naprosto rozklepaly ruce a cítila jsem se hrozně provinile. Potřebovala bych asi hodně praxe, abych si na tento pocit zvykla a uklidnila se.

Na vozík jsem měla jet až na koncert a hrozně jsem se na to těšila. Byla jsem zvědavá, jak se lidé budou bavit, když v jejich blízkosti bude někdo s handicapem. Jestli jim to třeba nebude dávat nějaké sice nelogické, ale pochopitelné hranice v bavení se. Proto pro mě bylo trochu zklamáním, že jsem se na koncert nedostala. Přesto to ale bylo neuvěřitelně zajímavé. Už samotný vstup do baru byl doslova překonáním vlastních hranic. Protože když vás v nepřírozeném úhlu táhne ze schodů někdo, koho vůbec neznáte, nikdy nic podobného nedělal a vy k němu prostě vůbec nemáte důvěru a přitom se snažit necuknout nohou, abyste tím milého pomocníka nepřivedli do nepříjemné situace, je to opravdu náročné.

Komplikovaný byl i pohyb po baru. Když jsem si jela pro objednávku, chtěla si objednat sama, ale vzhledem k výšce pultu nebyla schopna si nápoje vzít, způsobila jsem na tváři servírky skrytě zmatený výraz, který mě dost pobavil.

Vůbec mě nenapadlo, že bylo tak strategické, kam jsem se v baru „zaparkovala“. Seděla jsem totiž za rohem, kolem kterého museli projít všichni mířící na zábavu. Já viděla, že se někdo blíží, ale ten někdo o mně neměl ani tušení. A pak jsem pozorovala, jak krásně pravidelně se mění jejich výrazy. Zaražení se v necelé vteřině vystřídalo s nepřírozeným úsměvem a na závěr se proměnilo do snahy dělat, že nic neviděli. Opravdu u každého člověka, fascinující.

No a nakonec cesta zpět do schodů. Té jsem se bála, jako čert kříže. A to mám horskou dráhu ráda. Proto jsem si pak situaci, která nastala, naprosto maximálně užila. Sice jsem měla trochu děs z toho, jak se do pomoci chlapci vrhli, aniž by se poradili. A taky jsem si musela hlídat nohy. Přesto ale, kolikrát se vám stane, aby vás nesly čtyři muži na rukou?

Celý večer jsem se neuvěřitelně bavila. Nechtělo se mi vracet. Ale jistě je, že opakovat to tak každý večer a nemoci se zvednout a v klidu odejít, bych nepřála nikdy nikomu. Vtip celého zážitku pro mě končil ve chvíli, kdy jsem si pokusila představit, jak necítím ztuhlé nohy a nemám šanci to změnit. V tu chvíli jsem neměla daleko k panice.

Anežka:

Usedla jsem do vozíku a od první chvíle mě zaskočilo, jak nemohoucí jsem si začala připadat. Styděla jsem se pod pohledy lidí kolem nás, kteří se na mě dívali často soucitně, nebo se zaujetím, jako by přemýšleli, co se mi to asi stalo. Také bylo zvláštní sedět tak nízko

a vidět lidem jen do pasu, když jsem koukala přímo. Musela jsem pořád zvedat hlavu, otáčet se a zaklánět, což nebylo moc pohodlné. Navíc jsem si připadal hrozně těžká a bylo mi líto Nikolý, když mě vezla do kopce, ráda bych jí pomohla a bylo mi nepříjemné, že jsem měla takto přijímat pomoc, aniž bych jí mohla nějak oplatit.

Nejhorší pocity jsem měla, když mi řidič sundával rampu u autobusu a všichni čekali, až budou moct nastoupit a přitom se na mě dívali. Připadalo mi, že je to nehorázné obtěžování a že nemám, co jezdit autobusem, když nemůžu fungovat jako ostatní lidé. Podobný pocit jsem měla i v pizzerii. Přišlo mi, že tu není pro mě místo, že obtěžuji ostatní tím, že je moje přítomnost uvádí do rozpaků a ve chvíli, kdy jsme do Einsteina vjely, bych se nejraději zase otočila a jela domů.

Byla jsem ráda, když jsem z vozíčku slezla a potom fotila a pomáhala. V této roli jsem si vlastně nejvíce uvědomovala všechny bariéry cesty. Vadilo mi, že jsem nemohla nijak pomoci a bariéry nějakým kouzlem odstranit.

Nejlépe jsem cítila, když jsem asistovala. Měla jsem hezký pocit, že někomu pomáhám a bavilo mě učit se s vozíčkem manipulovat. Dělal mi trochu problém nástupy do metra, ale myslím, že jsem se to docela naučila a zalíbila se mi představa, že bych dělala asistentku pravidelně.

Celkově jsem se u projektu bavila a myslím, že je to dobrý způsob, jak se aspoň pokusit porozumět lidem, kteří jsou v této situaci, a domnívám se, že by si jízdu na vozíčku měl vyzkoušet každý a hlavně Ti, kteří mají možnost fyzické bariéry odstraňovat.